VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

VOLEYBOL OʻYINIDA SAKROVCHANLIK SIFATINING AHAMIYATI

Sirojev Shoxrux Fayzullo o'g'li

Osiyo xalqaro universiteti Jismoniy madaniyat kafedrasi o'qituvchisi

Email: sirojevshoxruxfayzullougli@oxu.uz https://doi.org/10.5281/zenodo.10993726

Annotatsiya. Bu maqolada umum ta'lim va oʻrta maxsus ta'lim va oliy oʻquv yurti talabalarini voleybol mashgʻlulotida jismoniy tayorgarligini oshirish usullari va jismoniy sifatlarni rivojlantirish uchun maxsus mashqlardan foydalanish, rivojlantirish usullari haqida nazariy ma'lumot berilgan. Jismoniy tayyorgarlik va xususan sportchilarni tayyorlashda, harakat sifatlarini (tezkorlik, kuch, chidamkorlik, chaqqonlik, egiluvchanlik) bir-biriga bogʻlab shakllantirish rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslarini yoritib berilgan.

Kalit soʻzlar: Jismoniy madaniyat, jismoniy sifatlar, sakrovchanlik, voleybol elementlarini rivojlantirish, maxsus mashqlar.

THE IMPORTANCE OF THE QUALITY OF THE BALL IN THE GAME OF VOLLEYBALL.

Abstract. This article provides theoretical information about the methods of improving the physical fitness of general education and secondary special education and higher education students in volleyball training, and the use and development of special exercises for the development of physical qualities. The theoretical-pedagogical foundations of the development of movement qualities (speed, strength, endurance, agility, flexibility) in connection with physical training, especially in the training of athletes, have been explained.

Key words: Physical culture, physical qualities, agility, development of volleyball elements, special exercises.

ЗНАЧЕНИЕ КАЧЕСТВА МЯЧА В ИГРЕ В ВОЛЕЙБОЛ.

Аннотация. В статье представлены теоретические сведения о методах повышения физической подготовленности учащихся общеобразовательных и средних специальных учебных заведений и высших учебных заведений при тренировках по волейболу, а также использовании и разработке специальных упражнений для развития физических качеств. Изложены теоретико-педагогические основы развития двигательных качеств (скорости, силы, выносливости, ловкости, гибкости) в связи с физической подготовкой, особенно в подготовке спортсменов.

Ключевые слова: Физическая культура, физические качества, ловкость, развитие элементов волейбола, специальные упражнения.

Sakrovchanlik - bu vertikal yoki gorizontal masofani yengib oʻtish uchun yuqori darajada mushak va irodaviy kuchlanishli qobiliyatdir. Voleybolchilar uchun asosiy jismoniy sifatlardan biri sakrovchanlikdir. Sakrovchanlik tezkor kuchlilik sifatlariga mansub boʻlib oyoq mushaklarining qisqa muddat ichida kuchli qisqarish bilan ifodalanadi. Aynan shu sifatni yuksak darajada boʻlishi nisbatan past boʻyli oʻyinchilarni baland boʻyli oʻyinchilar bilan raqobatini va asosiy oʻyin malakalarini (zarba va toʻsiq qoʻyish samarali ijro etilishini ta'minlaydi. (V.D. Kovalov 1980). Sakrovchanlikni rivojlantirish uchun esa qulay davr bu 10-12 yoshdir. Bu davrda

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

yosh voleybolchilarda joydan turib balandga sakrash 12,5 sm gacha ortishi kuzatiladi. (Ye.V.Fomin 1986).

Sakrovchanlik sifatining turlari koʻp. Masalan, ikki oyoq bilan debsinib yugurib kelib yoki joydan turib vertikal sakrash bir oyoq bilan debsinib vertikal yoki uzunlikka sakrash, ikki oyoq bilan debsinib uzunlikka sakrash va xokazo. Har bir sakrash turining oʻziga xos maqsadi va maqsadga mos ijro etish tartibi (texnikasi) boʻladi. Voleybol, basketbol, futbol va boshqa sport oʻyinlari bilan shugʻullanuvchi sportchilarning sakrovchanligi bir-biridan farq qiladi.

Ta'kidlash lozimki, hatto bir sport oʻyinida, masalan voleybolda- zarba yoki toʻsiq qoʻyish, toʻp kiritish yoki uzatish uchun ijro etiladigan sakrashlar mohiyati jihatidan bir-biriga sira oʻxshamaydi. (Golomazov V.A., Kovalev V.D., Melnikov A.Gyu 1976). Boz ustiga yana shuni eslatish oʻrinliki, faqat bir oʻyin malakasi – zarba berish, turiga qarab (qisqa yoki baland toʻpdan zarba berish) sakrash xususiyati umuman boshqacha boʻladi. Binobarin, sakrovchanlik yoki sakrash chidamkorligi degan tushuncha koʻp qamrovli mazmun, mohiyat xususiyat va ma'noni anglatadi. Demak, bu sifatlarni rivojlantirish haqida gap berganda muayyan sakrash turi va uni oʻziga munosib mashqlariga alohida e'tibor berilishiga muhim masaladir.

Soʻnggi yillarda voleybol musobaqasi qoidalarining tubdan oʻzgarish oʻyin faoliyati va oʻyin malakalarining ijro etilishiga batamom yangicha tus berib yuborgan. Hozirgi kunda deyarli barcha oʻyin malakalari aksariyat vaziyatlarda «havoda» ya'ni sakrab ijro etiladi (zarba, toʻsiq qoʻyish, toʻp kiritish, uzatish, toʻpni qabul qilish, yiqilib qabul qilish). Ushbu qolatni yuzaga kelishi voleybol amaliyotida sakrovchanlik va sakrash chidamkorligi sifatlariga e'tibor qaratishni nafaqat kuchaytiryapti, balki bu sifatlarni jadal rivojlantirishga qaratilgan yangi ilmiy texnologiyalar yaratishni taqozo etmoqda. Shuning uchun, koʻp yillik sport tayyorgarligi jarayonida malakali voleybolchilarni tayyorlash samarasi sakrovchanlik va sakrash chidamkorligi sifatlarini har tomonlama mukammal tarbiyalash ustivorligiga bevosita bogʻliq boʻlib boryapti.

Shunday ekan, yuqori malakali voleybolchilarni tayyorlash va ular sport mahoratini yuksak darajaga olib chiqish dastlabki oʻrgatish jarayoni samaradorligiga toʻgʻridan-toʻgʻri bogʻliqdir. Yu.D. Jeleznyak (1991) ni fikricha voleybolga ixtisoslashgan mashgʻulotlar bilan ilk bor shugʻullanishni 10-12 yoshdan boshlab maqsadga muvofiqdir. U oʻzining tadqiqotlarida aynan shu yoshda bolalarni jismoniy va texnik tayyorgarligini jadal oʻstirish imkoniyatlarini ochib berdi.

Isbot qilinganki dastlabki tayyorgarlik bosqichida yosh voleybolchilarning kelajakdagi istedodini aniqlashga yordam beridagan test mashqlarini tanlay bilib va qoʻllash katta ahamiyatga ega. E.A. Sergeev bunday mashqlar qatoriga birinchi navbatda sakrovchanlik va chaqqonlikni baholovchi mashqlarni kiritish muhimligini ta'kidlaydi. Tayyorgarlikning keyingi bosqichlarida asosiy jismoniy sifatlarni, shu jumladan maxsus sifatlarni baholash imkoniyatini beruvchi test mashqlari tarkibini oshirish tavsiya etiladi. Albatta, sakrovchanlik va sakrash chidamkorligini rivojlantirish tayyorgarlikning qaysi bosqichida amalga oshirilishidan qat'iy nazar bu masala umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik jarayonini qanday darajada rejalashtirilishiga bogʻliq.

Shuning uchun ushbu jarayonning malakali voleybolchilarni tayyorlashdagi ahamiyati, qolaversa asosiy oʻyin malakalarini (zarba berish, toʻsiq qoʻyish) ijro etish samrasi, sakrovchanlik va sakrash chidamkorligiga toʻgʻridan-toʻgʻri bogʻliqligi haqidagi ma'lumotlar taxlili aloxida ahamyaitga egadir.

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

Maxsus jismoniy tayyorgarlik (MJT) sport faoliyatidagi dolzarb muammolardan biridir va barcha sport turlarida yuksak sport natijalariga erishish uchun muhim ahamiyatga ega (V.V. Kuznesov. 1975, V.B. Sorvalov. 1979, Folin Ye.V. 1985, Z.K. Auremeus Kazis 1989, Chan Suan Dong 1987). Shuning uchun maxsus jismoniy sifatlarni (MJS) rivojlantirish sportchilarni musobaqa oldi tayyorgarligining asosiy yoʻnalishlaridan biri boʻlib turibdi (S.S. Kryuchek 1981).

«Voleybolchilar trenirovkasining muvaffaqiyati, oʻyinchilar MJSlarining rivojlanish darajasini aniq va toʻgʻri nazorat qilishiga bogʻliqdir. Pedagogik nazorat alohida MJS ni oʻzgarish darajasi dinamikasini (sur'atini) aniqlash imkoniyatini beradi. Buni asosida MJT ni samarali boshqarishni yangi yoʻllarini belgilash mumkin» (Ye.V. Fomin 1981). Negaki «tayyorgarlik tuzilishni oqilona tashkil etishni zamonaviy yoʻllaridan biri, qisqa vaqt ichida sport formasini rivojlantirishni koʻp qirrali modelini tuzishdir». (V.I. Maksimova, V.A. Nikulichev 1983).

Jismoniy tayyorgarlikni pedagogik nazorat turlarini oʻrganish; A.V. Belyaev 1978, Ch.I. Bondarevskiy 1983, M.A. Godik 1977, 1981, V.M. Zatsiorskiy 1982, Yu.A. Jendebin 1982, V.V. Solovev 1980, Ye.V. Fomin 1981 va boshqalarni ishlarida tez-tez uchraydi, ma'lum rivashdagi MJTni PN ning aniq belgilangan savollariga javob bera oladi.

Maktab yoshidagi bolalarning jismoniy tayyorgarligi hamda jismoniy tarbiya va sportga boʻlgan ehtiyojini oshirish uchun maktab jismoniy tarbiya shakli, vosita va uslubiyatini takomillashtirish zaruriyatini tugʻdiradi. (V.Zatsiorskiy).

Hozirgi jahon sportidagi koʻrsatkichlarning jadal ravishda yangilanib borayotganligi, yosh sportchilarni tayyorlashning yangi, yanada samarali vositalarini, uslublarini va shakllarini izlashni taqozo etadi (V.P. Platonov 1997, L.P. Matveev 1989, F.A. Kerimov 2001).

Koʻpgina tadqiqotlar (Kao Van Txe 1971, Yu.D. Jeleznyak 1973, A.V. Belyaev 1975, Ye.V. Fomin 1980, R.S. Nosimov 1990 va boshqalar) shuni koʻrsatadiki, voleybolchilarning sport mahoratini yuksalishi aksariyat xollarda tezkor-kuchlilik sifati boʻyicha belgilanadi. Ushbu sifatni rivojlantirish foleybolchilarni tayyorlashning muhim vazifalaridan biridir. (Jeleznyak Yu.D. 1978, Fomin Ye.V. 1979, Belyaev A.V. 1983, Noraliev M.A. 1987, Garipov A.T. 1990 va boshqalar).

Yuqorida qayd etilgan ma'lumotlar shuni koʻrsatadiki, yosh voleybolchilarni maxsus jismoniy tayyorgarligini oshirish ularning texnik malakalarini shakllanishda muhim ahamiyat kasb etadi. Demak, yuqori malakali voleybolchilar tayyorlashda maxsus jismoniy sifatlar ularning asosiy oʻyin malakalarini takomillashishda muhim oʻrinni egallaydi.

Voleybol nazariyasi va amaliyoti soxasi doirasidagi koʻpgina mutaxassislar fikricha (Kao Van Txe 1971, Misinish I.A. 1973, Kondak N.K. 1985, Kinku G.K. 1986, Jan Xak 1978). «sakrovchanlik» va sakrash tayyorgarligi voleybolchilarning oʻyin davomida ijro etiladigan texnik malakalar samarasini belgilab beradi. Har bir oʻyinda ishtirok etuvchi jamoa oʻyinchilarning sport maxorati, jismoniy tayyorgarligi va oʻyin partiyalarining davom etishiga qarab texnik malakalar hajmi va samaradorligi turlicha boʻlishi oʻz-oʻzidan ma'lum.

Yuqorida qayd etilganidek oʻyin davomida sakrash sifatini nafaqat soni, balki uni qanday balandlikda ijro etilayotganligi ham katta ahamiyatga egadir. Shuning uchun bu sifatni dastlabki oʻrgatish bosqichidan boshlab samarali mashqlar asosida shakllantirish zarur. Sakrovchanlik va sakrash chidamkorligini oshirishda nafaqat maxsus mashqlar, balki turli moslama trenajorlardan ham foydalanish yaxshi natija beradi.

Masalan; sakrash tumbasi sakrovchanlikni va sakrash chidamkorligini rivojlantiradi.

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

Tumba boʻlimlaridan iborat boʻlib, har xil balandlikka qoʻyish mumkin. Asosan sakrovchanlikni oshirishda bajariladigan mashqlar quyidagilardan iborat. Bir oyoqda va ikki oyoqda doksinib sakrash, sakrab oʻtish, yuqoriga sakrash va hujumchi zarbasini bajarishdagi sakrashlar kiradi. Sakrash espanderida mashq bajarish sakrovchanlikni rivojlantiradi. Bunda belgi va polga amartizator boylanadi va osilib turgan toʻpga qoʻlni tekkizish uchun sakraladi.

Mashqlarni nazorat qilishda shugʻullanuvchilarni jixozlardan toʻgʻri foydalanishi va mashqlarni toʻgʻri va aniq bajarilishiga e'tibor berish kerak.

Yuqorida keltirilgan mashqlarni bir maromda bajarish yosh voleybolchilarda muhim rol oʻynaydi. Yana shuni aytib oʻtish joizki sportchi sakrash quvvatini va epchillik xarakatini aniq bir moʻljalga olgan holda toʻpga oʻsha kuch-quvvatini sarflamogʻi kerak. Voleybolchi oʻz zonasiga javob bergan holda xujum zarbasini yoki toʻpni uzatib berishni, toʻsiq qoʻyishda boshqa sheriklariga xalaqit qilmagan holda sakrashni aniq bajarishi kerak. Yosh voleybolchilarda sakrovchanlikni oshirishda maktabdan tashqari va maktab sharoitlarida har hil harakatli va xalq oʻyinlaridan foydalanish bilan ham sakrovchanlikni oshirish mumkin. Masalan; «Qarmoqcha», «Chexarda», «Boʻri zovur ichida», «Quyonlar polozda», «Ariqdan sakrab oʻtish», «Oqsoq qargʻa», «Xoʻrozlar jangi», «Eshak mindi», «Chivinni tut», «Quyonlar» va xokazo.

Sakrovchanlik va sakrash chidamkorligi oʻyin mobaynida zarur rol oʻynabgina qolmay usullarini chaqqonlik bilan bajarish va oʻyin davomida voleybolchini joy oʻzgartirishi rivojlanishni yaqindan ta'minlaydi. Oʻyin ketayotgan bir jarayonda favqulotda har xil harakatga soluvchi vaziyatlar boʻlib qoladiki, bu vaziyatlar oʻyinchini toʻsiq qoʻyishda va zarba berishda tez va aniq fikrlashini talab qiladi.

REFERENCES

- 1. Yarasheva, D. (2024).**TYPES** AND **EFFECTIVENESS** OF **FITNESS** Retrieved TRAINING. Modern Science and Research, 3(1), 299–307. from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28041
- 2. Yarasheva, D. (2024). SUBJECTIVE AND SPORT. *Modern Science and Research*, *3*(1). Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28960
- 3. Yarasheva, D. (2024). SPONSORSHIP RELATIONSHIPS IN SPORTS MARKETING. *Modern Science and Research*, *3*(2), 337–345. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/29029
- 4. Dilnoza, Y. (2023). SUB'YEKTIV VA SPORT.
- 5. Dilnoza, Y. (2024). SOG'LOMLASHTIRUVCHI MASHG'ULOTLARNING TURLARI VA SAMARADORLIGI.
- 6. Yarasheva Dilnoza. (2023). SPORTS PEDAGOGY BASED ON PSYCHOMOTOR AND DEVELOPMENT THEORIES. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(12), 26–41. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue12-05
- 7. Yarasheva Dilnoza. (2023). PHYSIOLOGICAL REACTIONS TO INTERNAL LOAD STUDY. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(12), 47–56. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue12-07
- 8. Yarasheva Dilnoza. (2023). SPORTS, CULTURE AND SOCIETY. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 152–163.

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

- https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-17
- 9. Yarasheva, D. (2024). IN HANDBALL GYMS: SAFE PHYSICAL EXERCISES AND INJURY PREVENTION. *Modern Science and Research*, *3*(2), 23–32. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/30639
- 10. Yarasheva, D. (2024). USE OF HANDBALL INDUSTRY AND TECHNOLOGY. *Modern Science and Research*, *3*(2), 9–Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/30575
- 11. Yarasheva, D. (2024). THE İMPORTANCE OF ENDURANCE İN HANDBALL. *International Bulletin of Engineering and Technology*, *4*(3), 73–77. Retrieved from https://internationalbulletins.com/intjour/index.php/ibet/article/view/1406
- 12. Dilnoza, Y. (2023). GANDBOL MURABBIYLARINING FIKRIGA KO'RA, SPORTCHILARNING KO'RSATKICHLARIGA PSIXOLOGIK TA'SIR ETUVCHI OMILLAR. *Research and Publications*, *1*(1), 86-100.
- 13. Dilnoza, Y. (2023). FOCUS ON AEROBIC (LI) TYPE OF MOTOR ACTIVITY BASED ON FITNESS PROGRAMS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 81-90.
- 14. Yarasheva Dilnoza. (2023). METHODS OF ORGANIZING NON-TRADITIONAL FITNESS CLASSES. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 61–72. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-09
- 15. Yarashova, D. (2023). THE IMPACT OF PLAYING SPORTS IN EARLY CHILDHOOD ON SOCIAL DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 230–234. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24325
- 16. Ярашева, Д. (2023). СТИЛИ ОРГАНИЗАЦИИ НЕТРАДИЦИОННЫХ ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ ЗАНЯТИЙ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, *19*(5), 6-10.
- 17. Дильноза Ярашева. (2023). ФИТНЕС КАК ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ. Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 2(283. Retrieved from https://econferenceseries.com/index.php/icmsss/article/view/1777
- 18. Yarasheva, D. (2022). BOLALARDA MASHQ QILISHNING AHAMIYATI. *PEDAGOGS jurnali*, *19*(1), 139-142.
- 19. Yarashova, D. (2023). STRENGTH TRAINING AND STRENGTH TRAINING IN CHILDREN. *Modern Science and Research*, 2(9), 211–215. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24177
- 20. Yarasheva Dilnoza Ismail Qizi. (2023). TECHNICAL AND TACTICAL SKILLS IN SPORTS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(10), 105–116. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue10-16
- 21. Nuriddinov, A. (2023). Sport sotsiologiyasi: uning o'tmishdan hozirgi kungacha rivojlanishi va kelajakka umidlari. *Research and Publications*, *1*(1), 74-85.
- 22. Nuriddinov, A. (2024). IMPACT OF GLOBALIZATION AND SPORTS. *International Bulletin of Engineering and Technology*, 4(3), 78-83.
- 23. Nuriddinov, A. (2024). A COMPILATION STUDY OF INNOVATION IN

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

- SPORT. Modern Science and Research, 3(2), 346-352.
- 24. Nuriddinov, A. (2024). KARL MARX AND THE THOUGHTS OF CLASS THEORY ON SPORTS CULTURE. *Modern Science and Research*, *3*(1).
- 25. Nuriddinov, A. (2024). THE CONNECTION BETWEEN SPORT AND PHILOSOPHY. *Modern Science and Research*, *3*(1), 308-317.
- 26. Nuriddinov, A. (2023). MANAGING THE PROCESS OF TALENT DEVELOPMENT IN SPORTS ANATASIA. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 121-132.
- 27. Nuriddinov, A. (2023). PHYSICAL ACTIVITY, HEALTH AND ENVIRONMENT. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(12), 189-200.
- 28. Nuriddinov, A. (2023). Use Of Digital Sports Technologies in Sports Television. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 208-219.
- 29. Nuriddinov, A. (2023). A STUDY OF THE AGGRESSIVE STATUS OF FOOTBALL FANS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 73-80.
- 30. Nuriddinov, A. (2023). THE ROLE OF FAIR PLAY IN PHYSICAL EDUCATION. *Modern Science and Research*, 2(10), 244-250.
- 31. Nuriddinov, A., Sayfiyev, H., & Sirojev, S. (2023). WHY FOOTBALL IS THE FIRST SPORT THAT COMES TO MIND TODAY. *Modern Science and Research*, 2(9), 200-203
- 32. Sirojev, S., Nuriddinov, A., & Sayfiyev, H. (2023). THE CONCEPT AND İMPORTANCE OF SHOOTİNG SPEED İN VOLLEYBALL. *Modern Science and Research*, 2(9), 187-191.
- 33. Bahodir oʻgʻli, N. A. (2023). YEVROPA MAMLAKATLARIDA YUQORI MALAKALI FUTBOLCHI VA MURABBIYLARNI TEXNIK TAKTIK HARAKATLARINI TADBIQ QILISH METODIKASI. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 2(14), 187-189.
- 34. Sirojev Shoxrux. (2023). BEHAVIORAL CHARACTERISTICS, PRINCIPLES AND WORKING METHODS OF COACHES. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(11), 50–60.
- 35. Shoxrux, S. (2023). VOLEYBOLDA OTISH TEZLIGI TUSHUNCHASI VA AHAMIYATI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(11), 913-917.
- 36. Sirojev, S. (2023). THE CONCEPT AND İMPORTANCE OF SHOOTİNG SPEED İN VOLLEYBALL. Modern Science and Research, 2(9), 187-191.
- 37. Sirojev Shoxrux. (2023). THE CONNECTION BETWEEN SPORTS AND LOGIC. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(11), 97–106.
- 38. Sirojev Shoxrux. (2023). APPLICATIONS OF SPORT PSYCHOLOGY IN THE WORLD. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(11), 107–120.
- 39. Sirojev, S. (2023). TEACHING ACTIVITIES AND PHILOSOPHY IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS. Modern Science and Research, 2(10), 235–243.
- 40. Sirojev Shoxrux. (2023). THE IMPORTANCE OF MUTUAL RESPECT AND KINDNESS IN SPORTS. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research,

VOLUME 3 / ISSUE 4 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

- 3(12), 215–225.
- 41. Sirojev, S. (2024). EFFECTS OF SOCIAL PHOBIA ON SPORTS. Modern Science and Research, 3(1), 318–326.
- 42. Sirojev Shoxrux. (2023). STUDYING SPORTS PSYCHOLOGY. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(12), 176–188.
- 43. Sirojev S. (2024). EFFECTS OF WARM-UP AND STRETCHING EXERCISES ON PROPRIOCEPTION AND BALANCE. Modern Science and Research, 3(2), 353–361.
- 44. Fayzullo o'g'li, S. S. (2023). YEVROPA ITTIFOQI VA SPORT. International journal of scientific researchers, 2(2), 7-16.
- 45. Sirojev, S. (2024). SPORTS MASSAGE. International Bulletin of Engineering and Technology, 4(3), 84-88.
- 46. Azamat Orunbayev. (2023). PANDEMIYA DAVRIDA MOBIL SOG'LIQNI SAQLASH VA FITNES DASTURLARI (PROGRAM). *Research Focus International Scientific Journal*, 2(7), 37–42. Retrieved from https://refocus.uz/index.php/1/article/view/414
- 47. Azamat Orunbayev. (2023). APPROACHES, BEHAVIORAL CHARACTERISTICS, PRINCIPLES AND METHODS OF WORK OF COACHES AND MANAGERS IN SPORTS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 133–151. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-16
- 48. Azamat Orunbayev. (2023). GLOBALIZATION AND SPORTS INDUSTRY. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(11), 164–182.
- 49. Azamat Orunbayev. (2023). SOCIAL SPORTS MARKETING. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, *3*(12), 121–134. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue12-17
- 50. Azamat Orunbayev. (2023). RECOVERY STRATEGY IN SPORTS. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(12), 135–147. https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue12-18